

ULUSLARARASI BAKALORYA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

“Aşk ve Aşkı Etkileyen Faktörler”

Sözcük Sayısı: 3366

Kategori: Kategori 2

Araştırma Sorusu: Sabahattin Ali'nin “Kürk Mantolu Madonna” adlı eseri ve Stefan Zweig'in “Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu” adlı eserinde bireyin aşka bakış açısını etkileyen faktörler nasıl ele alınmıştır?

Mayıs 2023

İçindekiler

1.Giriş.....	3
2. Aşka Bakış Açısını Etkileyen Faktörler:	
2.1 İletişimsizlik.....	4
2.2 Yabancılaşma.....	8
2.3 Yalnızlık.....	10
2.4 Bireysel Varlığını Gösterememe.....	12
3. Sonuç.....	14
4.Kaynakça.....	15

1. GİRİŞ

Aşk, insanoğlunun en eski ve en karmaşık duygularından biridir. Tarih boyunca birçok edebi eserde işlenen bu konu, insanların yaşamlarında önemli bir yer tutar. Farklı kültürlerde ve zamanlarda farklı şekillerde ele alınan aşkın, bireylerin bakış açısını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu çalışmada, Türk edebiyatının önemli yazarlarından Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna" ve Avusturyalı yazar Stefan Zweig'ın "Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu" adlı romanları ele alınarak, bireyin aşka bakış açısını etkileyen faktörlerin nasıl işlendiği incelenecektir.

Bu yazıya başlanmadan önce internet üzerinden birçok tezin bulunduğu veri tabanına bakılmış ve "Kürk Mantolu Madonna" eserini ve "Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu" eserini bireyin aşka bakış açısını etkileyen faktörler başlığı altında inceleyen herhangi bir karşılaştırma tezine rastlanılmamıştır.

Sabahattin Ali ileri gelen Cumhuriyet Dönemi Türk yazarlarından bir tanesidir. Kendisine has olan toplumsal gerçekçi anlatışı o dönemde ve günümüzde Türk edebiyatına şekil vermiştir. Genelde eserlerinde aşk, sevgi, siyaset ve toplumsal bozukluklar ve aksaklıklar üzerine yoğunlaşır. Kuyucaklı Yusuf, İçimizdeki Şeytan ve Kürk Mantolu Madonna en beğenilen romanları arasındadır.

Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna" romanında, Raif Efendi'nin eğitim için Türkiye'den Almanya'ya gitmesini ve orada hayatının aşkı ile karşılaşmasını anlatır. Raif Efendi'nin, Maria Puder'e olan aşkı, bir gün yeni açılan bir resim sergisini gezerken kürk mantolu bir kadın resmi görmesiyle başlar. Bu resmin Raif Efendi'nin ilgisini çekmesiyle beraber Raif Efendi her akşam bu sergiyi ziyaret etmeye başlar. Resmini çok yakından inceleyen Raif Efendi'yi gören Maria Puder onunla konuşmaya karar verir ve ikisi arasındaki ilişki başlar.

Stefan Zweig 20. Yüzyılın en usta yazarlarından biridir. Yazdığı düzyazılar ve romanlar dünya üzerindeki birçok dile çevrilmiş ve okuyucularla buluşmuştur. Zweig öykülerinin en büyük özelliği drama, trajedi, melankoli ve teslimiyet gibi duyguları işlemesidir. Öykülerinin her birinde odak figürün mutluluğa ulaşması bir takım iç ve dış etmenler tarafından engellenir.

Stefan Zweig'ın "Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu" ise, bir kadının gerçekleşemeyen bir aşk hikayesini anlatır. On üç yaşından beri tam adı bilinmeyen "R." lakaplı bir yazarı görmesiyle başlar. Hayatının sadece iki üç gününü o yazarla geçirmiş olsa bile yazarın kadın üzerinde yarattığı hayranlık kadının bütün hayatını etkiler ve aşkı dışında hiçbir şey ile ilgilenmez olur.

2. AŞKA BAKIŞ AÇISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.1 İletişimsizlik

İletişimsizlik bütün insanların hayatında olan bir olgudur. Diller o kadar karmaşıktır ki kelimelerin ve cümlelerin kişiden kişiye değişen tonlarca anlamı vardır. Bu yüzden kişinin söylediği karşındakine hiçbir zaman tam anlamıyla geçmemektedir. Ne kadar hayatın her alanında bir miktar iletişimsizlik bulunsa bile bazı insanlar çeşitli nedenler yüzünden kimseyle anlaşamaz ve demek istediklerini en ufak şekilde bile açıklayamaz. İletişimsizlik olgusu "Kürk Mantolu Madonna" ve "Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu" eserlerinde çok bariz bir şekilde görülmekte ve odak figürlerin aşka bakış açısını etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

"Kürk Mantolu Madonna" eserinde iletişimsizlik ögesi kitabın başından sonuna kadar önemli bir etmendir. "Küçükten beri hakikatten ziyade hayal dünyasında yaşayan sessiz bir çocuktum. Tabiatımda manasız denilecek kadar ileri giden bir çekingenlik vardı ki, çok kere etrafım tarafından yanlış anlaşılmana, aptal yerine konmama sebep olur ve beni üzerdi. Hiçbir şey beni, hakkımdaki bir kanaati düzeltmek mecburiyeti kadar korkutmazdı. Sınıfta

arkadaşlarımın yaptığı bir kabahat daima benim üzerime atıldığı halde ben kendimi bir kelime ile olsun müdafaaya cesaret edemez, eve döndüğüm zaman bir kenara saklanıp ağlardım.” (Ali, 48). “En büyük zevkim evin bahçesinde veya derenin kenarında yalnız başıma oturup hülyalara dalmaktı. Bu hülyalar, hareketlerimle büyük bir tezat teşkil edecek kadar cesurca ve genişti: Okuduğum sayısız tercüme romanlarındaki kahramanlar gibi (...) Bazen büyük kaşifler gibi Afrika’da gezer, yamyamlar arasında görülmemiş maceralar geçirir, bazen meşhur bir ressam olur ve Avrupa’yı dolaşırdım. Bütün okuduğum kitaplar, Mişel Zevako’lar, Jül Vern’ler, Aleksandr Düma’lar, Ahmet Mithat Efendi’ler, Vecihi Bey’ler kafamda silinmez şekilde yer tutmuşlardı.” (Ali, 48-49). Bu alıntılar Raif Efendi’nin iletişim probleminin çocukluktan beri var olduğunu gösterir. Özellikle edebiyata ve kitaplara çok erken yaştan merak salmasıyla zihnini ve hayal dünyasını geliştirmiş ve bu dünya onun için hayatın kendisi haline gelmiştir. Annesinin ve babasının yaptığı baskılar yüzünden kendi hayal dünyasını ve kitapları bir nevi gerçeklikten kaçış olarak düşünür. Raif Efendi’nin böyle büyümesi de onun çekingen ve utangaç bir birey haline gelmesine vesile olur. Bu utangaçlık ve çekingenlik yüzünden yaşlıları tarafından yanlış anlaşıldığını düşünür ancak onlara kendi durumunu anlatamaz ve onların söylediklerine karşılık gösteremez. Buradan Raif Efendi’nin çocukluktan beri ailesiyle ve çevresiyle olan iletişimsizliğini ve bu iletişimsizliğin hem Raif Efendi hem de karşı taraf için nasıl bir sonuç yarattığını görmek mümkündür.

“Resim yapmamayı da bir nevi ifade, bir iç ifadesi olduğunu İstanbul’da ve Sanayii Nefise mektebinde, hiç kimsenin yardımını olmadan, kendi kendime öğrendim ve mektebe devam etmez oldum. Zaten hocalar da bende fazla bir şey bulmuyorlardı. Evde veya atölyede karaladığım şeyler arasından ancak en manasızlarını gösterebiliyor, bana dair herhangi bir şey ifade eden, içinde benden herhangi bir şey bulunan resimleri büyük bir titizlikle saklıyor ve ortaya çıkarmaktan utanıyordum. Bunlar tesadüfen birinin eline geçse, çıplak ve mahrem bir halde yakalanmış bir kadın gibi şaşırıyor, kıpkırmızı oluyor ve kaçıyordum.” (Ali, 49- 50). Raif

Efendi'nin gençliğinde çok büyük ilgi duyduğu ressamlığa ve sanata belli bir yatkınlığı ve yeteneği olmasına rağmen hocalarla konuşmaktan, eserlerini hocaların ve diğer öğrencilerin görmesinden çekindiği ve utandığı için okulu bırakır. Hocalardan da yardım alarak bu alanda çok başarılı bir kariyere sahip olabilme şansı varken hocalarla irtibata geçmekten korktuğu için bu alandan tamamen vazgeçtir. Bu da biz okuyuculara Raif Efendi'nin iletişimsizliğinin ne kadar büyük bir skalada olduğunu ve de hayatından ne kadar büyük şanslar yediğini gösterir. Raif Efendi burada bir kısır döngüdedir. Diğer insanlarla kendini kıyaslayınca kendisini başarısız olarak görür ve bu da kendisinin daha çok iç dünyasına dönmesine yol açar. Bu sebeple iletişim kurarken daha çok zorlanır ve daha utangaç ve çekingen biri haline gelir.

“Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu” yapıtındaki kadın karakteri de dış dünyadan olabildiğince kopuk yaşayan bir karakterdir. “(...) genç insanlar bana yaklaşmaya çalışıyorlardı, fakat ben onların tutkulu bir direnişle geri çeviriyordum.” (Zweig, 20-21) Bu alıntıdan da görülebileceği üzere kadın karakteri tıpkı Raif Efendi gibi insanlarla iletişim kurmakta büyük zorluk çekmektedir. Ancak Raif Efendi'ye kıyasla içe dönüklüğünün sebebi hayal gücü ve okuduğu kitaplar değil, 13 yaşından beri hayatını baştan aşağı değiştiren ünlü yazar R.'dir. Kadın karakterinin iletişimsizliği Raif Efendi'nin aksine önleyemediği bir engel değildir, aksine daha çok bir tercih gibidir. “Senden uzaktayken mutlu, halimden memnun yaşamak istemiyorum, kendi kendimi acılardan ve yalnızlıktan oluşturma, karanlık bir dünyaya gömmüştüm. Bana aldıkları yeni ve renkli giysileri giymiyordum, konserlere, tiyatrolara gitmeyi veya neşeli gruplarla yapılan gezilere katılmayı reddediyordum.” (Zweig, 21) Bu satırlardan da anlaşılacağı üzere kadın karakteri bir nevi kendini sevdiği insanla birlikte olamadığı için cezalandırılmışçasına insanlarla iletişim kurmayı ve mutlu olmayı reddediyor. Yani kadın karakterinin dış dünyayla iletişimsizliğinin sebebi kendini hayatta bağlı olarak hissettiği tek şeye adanmak, aşka.

Raif Efendi ve Maria Puder arasındaki aşkı ve bağı etkileyen en önemli faktörlerden biri iletişimsizliktir. Yukarıda örnekleriyle görüldüğü gibi Raif Efendi iletişime kapalı bir bireydir. Ancak Maria Puder de bu konuda Raif Efendi'den çok farklı değildir. “Babam, ben daha küçükken öldü. Evde annemle ikimiz kaldık. Annem, tabi olmaya, itaat etmeye alışmış olan kadınlığın adeta bir timsaliydi. Hayatta yalnız yürümek itiyadını kaybetmiş, daha doğrusu bu itiyadı asla kazanamamıştı. Yedi yaşında olduğum halde onu ben idare etmeye başladım. Ona ben metanet tavsiye ettim, akıl öğrettim, destek oldum. Böylece erkek tahakkümü görmeden, yani tabii olarak büyüdüm. Mektepte kız arkadaşlarımın miskinliği, emelleri beni daima tiksindirdi. Hiçbir şeyi, kendimi erkeklere beğendirmek için öğrenmedim. Hiçbir zaman erkeklerin önünde kızarmadım ve onlardan bir iltifat beklemedim.” (Ali, 97) Bu satırlarda Maria Puder'in ne kadar zor bir çocukluk geçirdiğine şahit oluruz. Erken yaşta babasının ölmesinden dolayı çocukluğunu yaşayamaz ve annesini sahip çıkma durumunda kalmasıyla Maria Puder toplumsal normları yıkarak toplumca eril olarak görülen işleri yapmaya başlamıştır. Kendi yaşındaki bir kızın yapması gerekenleri yapamadığı için çevresiyle sağlıklı iletişim kuramamış arkadaşları ona itici ve tiksindirici gelmiştir. Bu sebeple tıpkı kendi gibi iletişim sıkıntıları çeken Raif Efendi'yle karşılaşınca onun yaşadıklarını anlar ve onda kendinden bir parça bulur. Bu da ikisi arasındaki bağı güçlendirir ve birbirlerine karşı daha yakın ve samimi olmalarına olanak sağlar.

Kadın karakteri ve R. lakaplı yazar arasındaki ilişkiye bakacak olursak iletişimsizliğin ne kadar büyük bir engel olduğunu görürüz. “Zaten beni sana hatırlatacak bir şey yoktu: az konuştum, çünkü yakınımda olman, benimle konuştuğunu duymak, benim için sonsuz mutluluk vericiydi. Konuşmanın bir saniyesini bile bir soruyla budalaca bir sözcükle ziyan etmek istemiyordum.” (Zweig, 28) Bu satırlardan kadın karakterinin aşkı tamamen içinde yaşadığını ve hiç dışa vurmadığını gösterir. Hayatını adadığı adamın yanında isteyerek bile olsa da konuşmamak kendisinin iletişime ne kadar kapalı olduğunu gösterir. İletişim kurmayışını diğer

kadınlar gibi sıradan olmak istemeyişiyle yazarın onu özel bir kadınmış gibi görmesini istediğine bağlasa da kadının bu mantığı tamamen ters tepmiştir. Yazar bütün yemek boyunca kadınla sohbet etmeye çalışmasına rağmen kadının iletişimsizliği bunu çok zor hale getirmiş ve bu aşkı başından beri imkânsız kılmıştır.

2.2 Yabancılaşma

İnsan bulunduğu toplumdan kabul ve ilgi görmek ister. Böylece topluma uyum sağlar ve toplumun bir parçası olur. Ancak bazı insanlar çeşitli sebeplerden dolayı toplumdan baskı görür ve bu baskı sonucu toplumla olan bağları zedelenir. Yani topluma karşı yabancılaşmaya başlar.

Çocukluğundan itibaren edebiyata ve sanata olan ilgisi yüzünden babası tarafından dışlanır. “Annemin ve bilhassa babamın bana sık sık: “Yahu sen kız olacaktıydın ama yanlış doğmuşsun!” dediklerini hatırlıyorum.” (Ali, 49) Bu alıntıdan da görebileceğimiz üzere Raif Efendi’nin annesi ve babası küçükken ilgi duyduğu alanlar normal bir erkek çocuğunki gibi olmadığı için ona kızar ve dışlarlar. Bu yaştaki çocuğun sevdiği ve ilgi duyduğu alanlar üzerine bu kadar baskı kurulması Raif Efendi’nin ailesinden ve toplumdan yabancılaşmasına sebep olur.

“Gözümün önünde yepyeni bir dünya açılır gibiydi. Bu sefer okuduklarım, çocukluğumun ve ilk gençliğimin tercüme veya telif kitapları gibi sadece kahramanlardan, fevkalade insanlardan ve görülmemiş maceralardan bahsetmiyorlardı. Hemen hemen hepsinde kendimden, etrafımdan, gördüklerim ve duyduklarımdan birer parça buluyordum.” (Ali, 53-54) Almanca öğrenir öğrenmez yaptığı ilk şey bu dilde okuyabileceği tonlarca kitapları, yeni hikayeleri ve romanları hayal eder. Bu da bizlere Raif Efendi’nin iç dünyasına ne kadar bağlı olduğunu gösterir. İç dünyaya bu miktarda bağlılık kişiyi dış dünyadan uzaklaştırır ve yabancılaştırır. Ancak buradaki yabancılaşma toplum tarafından gerçekleşmemiş, Raif Efendi

kendi isteğiyle toplumdan kendini soyutlamıştır. Bu soyutlamanın nedeni ailenin ve toplumun önceden yaptığı baskı olabilir.

Raif Efendi'nin topluma karşı yabancılığı iş hayatında da devam etmiştir. İş yerinde patronu ve iş arkadaşları tarafından zorbalanmış ve insanlık dışı bir muamele görmüştür. “Kendisinin herhangi bir şekilde heyecanlandığını şimdiye kadar gören yoktu. Amirlerinin en yersiz, en haksız ithamlarına hep aynı sakin ve ifadesiz bakışla mukabele ediyor, yaptığı tercümeleleri daktiloya verir ve alırken hep aynı manasız tebessümle rica ve teşekkürde bulunuyordu.” (Ali, 21) Bu alıntıda da Raif Efendiye karşı yapılan baskının çocukluğundan beri devam ettiğini görürüz. Çalıştığı insanların bu davranışlarına rağmen hiç baş kaldırmaması ve hiç sesini çıkarmaması toplumdan ne kadar büyük bir ölçüde yabancılaştığını bizlere gösterir. Bu davranışlara karşı yalnızca boyun eğmekle kalması toplumun bir parçası olmadığı ve kendisini toplumdan tamamen izole ettiğini gösterir.

“Demek babam ölmüştü. Bunu hakikatte bu kadar geç idrak ettiğimden dolayı büyük bir utanma duydum. Gerçi babamı gerçek bir muhabbetle sevmem için de ortada bir sebep yoktu; onunla aramızda daima bir yabancılık mevcut kalmıştı ve birisi bana: “Senin baban iyi bir adam mıydı?” diye sorsa, verecek cevap bulamazdım. Çünkü iyiliği ve fenalığı hakkında bir fikir sahibi olacak kadar onu tanıımıyordum. (Ali, 141) Bu satırlarda babasına karşı çocukluğunda beri var olan yabancılaşmışlığın kabul edilmesini görürüz. Raif Efendi küçükken babasının kitap okumasıyla ve diğer ilgi alanlarıyla dalga geçmesiyle ailesinden ve toplumdan büyük oranda yabancılaşmıştır. Babasının ölüm haberini almasıyla beraber ilk başta bir tepki bile göstermemesiyle babasına karşı ne kadar soğuk ve yabancı hissettiğini görürüz.

“Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu” eserindeki “Kadın” karakteri de zor bir çocukluk geçirir. “Babam çoktandır ölmüştü, annem neşeyi ebediyen gömmüş olan matem ve dul aylığına mahkûm olmuşların ürkekliğiyle bana yabancılaşmıştı, okuldaki yarı yarıya yozlaşmış kız arkadaşlarım itici geliyorlardı...” (Zweig, 13) Bu alıntıda kadın karakterinin çocukluğunu

yaşayamadığını görürüz. Babasının ölmesi sonucu zaten büyük bir darbe yiyen kadın, annesinin de babasının ölümüyle beraber kendisine yabancılaşmaya başlaması sonucu, kendi de topluma karşı bir miktar yabancılaşır. Topluma karşı bu yabancılaşmışlığın etkisiyle okuldaki arkadaşlarıyla bile yakın bir bağlar kuramaz ve kızlar ona itici gelir bu sebepten dolayı kendini onlardan uzak durmaya ikna eder. Bu da bize kadın karakterinin kendisini toplumdan kısmen istekli bir şekilde soyutladığını gösterir.

Raif Efendi ve Maria Puder arasındaki aşkı etkileyen faktörlerden bir tanesi de yabancılaşma kavramıdır. Maria Puder cinsiyet kalıplarını ve toplumsal normları yıkarak, küçük yaşta babasını kaybetmesiyle beraber annesine bakma sorumluluğunu ve onun koruyuculuğunu üstlenir. Bunlar toplumda erkeğin işi olarak gözükmektedir bu yüzden Maria Puder insanlar tarafından yabancılaştırılır. İkisinin de toplumdan dışlanmasıyla ve yabancılaştırılmasıyla Maria Puder ve Raif Efendi arasındaki bağlar kuvvetlenir ve kendi aralarında oldukça iyi anlaşmaya başlarlar.

Kadın karakteri ise kendini toplumdan istemli bir şekilde yabancılaştırarak kendini tek önemli bulduğu şey olan aşka adar.

2.3 Yalnızlık

İnsan sosyal bir varlıktır. Geçmişe baktığımızda insanlık olarak bizden çok daha güçlü, hızlı ve tehlikeli hayvanların bulunduğu vahşi doğada kalabilmemizin en büyük hayatta sebebi grup halinde iletişim kurabilip birlikte hareket edebiliyor olmamıza bağlıdır. Günümüzde durum bu kadar ciddi olmasa bile hala her insanın hayatında konuşup dertleşebileceği, öneri ve teselli alabileceği dostlara ihtiyacı vardır. Aksi takdirde insan yalnız kalır ve yalnızlık insanı çok kötü günlere, çok zor seçimlere zorlayabilir.

Raif Efendi'nin yalnızlığı hayatının her köşesinde bariz bir şekilde görülebilir. Çocukluğundan beri toplumsal baskılardan dolayı iç dünyasına dönen karakter en başından beri

yalnızdır. İletişimsizliği ve kendini toplumdaki dışlaması yüzünden hiç gerçek bir arkadaşı olmaz ve hayatı bir başına yaşar. “Eğleniyorlardı. Yaşıyorlardı. Ve ben, kafamın içine ve yalnız kendi ruhuma kapanmakla onların üstünde değil, altında bulunduğumu anlıyordum (...) Bu insanlar dünyada nasıl yaşamak lazımsa öyle yaşıyorlar, vazifelerini yapıyorlar, hayata bir şey ilave ediyorlardı. Ben neydim? Ruhum, bir ağaç kurdu gibi beni kemirmekten başka ne yapıyordu? Şu ağaçlar, onların dallarını ve eteklerini örten karlar, şu ahşap bina, şu gramofon, şu göl ve üzerindeki buz tabakası ve nihayet bu çeşit çeşit insanlar hayatın kendilerine verdiği bir işi yapmakla meşguldüler. Her hareketlerinin bir manası vardı, ilk bakışta göze görünmeyen bir manası. Ben ise, dingilden fırlayarak, boşta yuvarlanan bir araba tekerleği gibi sallanıyor ve bu halimden kendime imtiyazlar çıkarmaya çalışıyordum. Muhakkak ki dünyanın en lüzumsuz adamıydım. Hayat beni kaybetmekle hiçbir şey ziyan etmeyecekti. Hiç kimsenin benden bir şey beklediği ve benim hiç kimseden bir şey beklediğim yoktu.” (Ali, 124) Bu alıntıdan da görülebileceği üzere Raif Efendi varoluşsal bir kriz yaşamaktadır. Ona göre herkes hayatta anlamlı bir şey yaparken, eğlenirken, çalışırken kendisi hiçbir işe yaramamakta insanlığa bir katkısı bulunmamaktadır. Hatta kendisine bile katkısı bulunmamaktadır çünkü ona göre dış dünya acıdan ve yalnızlıktan başka bir şey değildir. Raif Efendi yalnızdır ve bu yalnızlıkla başa çıkabilmek için kendisini tamamen iç dünyasına adar ve hayatını adeta orada yaşar. Raif Efendi karşı daha farklı bir çözüm bulamaz çünkü çekingenliğinden ve utangaçlığından bir türlü kurtulamaz.

Kadın karakterinin yalnızlığı Raif Efendi’ye göre daha farklıdır. “Sadece yalnızlık çeken çocuklar tutkularını bütünüyle dağılmaksızın koruyabilirler...” (Zweig, 12) Bu alıntıdan görülebileceği üzere kadın istemli bir şekilde yalnızdır çünkü insanların yalnız kalarak sevdikleri ve ilgi duydukları alana daha büyük bir tutkuyla yaklaşabilmektedir. Kadının durumunda tutku duyulan şey ise R. lakaplı yazara karşı duyulan aşktır. Kadın bu aşkı

hayatındaki en önemli şey olarak görür ve bu sebeplen kendini istemli bir şekilde diğer insanlardan uzak tutar.

“Biliyorum, ondan sonra yine yalnız olacağım. Ve insanların arasında yalnız olmaktan daha korkunç bir şey yoktur. Bunu o zaman öğrendim, o zamanlar, o sonsuz gibi gelen ve Innsbruck'ta geçen iki yılda, on altı yaşımdan on sekiz yaşıma kadarki, ailemin içinde tutkulu, toplumdışı kılınmış biri gibi yaşadığım yıllar içerisinde öğrendim.” (Zweig, 20) Kadın karakteri yalnızlık kavramının toplum tarafından ne kadar korkulan bir kavram olduğuna ve kendisinin de diğerleri gibi bir nebze yalnızlıktan korktuğuna değinir. Ancak buna rağmen istemli bir şekilde yalnızlığı tercih etmesi bize kadın karakterinin bu aşkı ne kadar ciddiye aldığını bir kez daha gösterir.

Her iki eserde de karakterlerin yaşadığı yalnızlığın onların aşka ve aşklarına karşı olan bakış açısını değiştirmiş ve aşka daha çok değer verir olmuşlardır. İki karakterin de hayatındaki tek kişi âşık oldukları insan oldukları için ve bir daha o kimsesiz hayata geri dönmek için, ikisi de aşkı olması gerektiğinden fazla büyütmiş ve daha önemli bir şey yokmuşçasına sarılmışlardır.

2.3 Bireysel Varlığını Gösterememe

İnsanlar bireysel varlığını sözleriyle, hareketleriyle ve etrafına karşı tutumlarıyla gösterir. Genelde atılgan ve aktif kişiler varlıklarını diğerlerine göre daha çok hissettirir. Gerek fikirleriyle gerek yaptıklarıyla diğer insanlar onları tanır ve benimser. Ancak bazı tip insanlar vardır ki bulunduğu ortamda çok az ya da hiç ses çıkarmazlar. İşte bunlar pasif insanlardır. Bu insanlar çoğu zaman varlığından söz ettiremez çünkü buna gerek duymazlar.

Raif Efendi çok pasif bir karakterdir ancak aşkı Maria Puder bunun tam tersidir. Maria kendi dönemindeki kadınlara kıyasla çok daha atılgan ve aktif bir role sahiptir. “Bilhassa tahammül edemediğim bir şey, kadının erkek karşısında her zaman pasif kalmaya mecbur

oluşu... Neden? Niçin daima biz kaçacağız ve siz kovalayacaksınız? Niçin daima biz teslim olacağız ve siz teslim alacaksınız? Niçin sizin yalvarışlarınızda bile bir tahakküm, bizim reddedişlerimizde bile bir âciz bulunacak? Çocukluğumdan beri buna daima isyan ettim, bunu asla kabul edemedim. Niçin böyleyim, niçin diğer kadınların farkına bile varmadıkları bir nokta bana bu kadar ehemmiyetli görünüyor? Bunun üzerinde çok düşündüm. Acaba bende anormal bir taraf mı var, dedim. Hayır, bilakis, belki diğer kadınlardan daha normal olduğum için böyle düşünüyorum.” (Ali, 97) Kendisi ataerkil toplumdan ve oluşumlardan nefret eder ve kadının da aynı erkeklerle aynı haklara ve sorumluluklara sahip olması gerektiğini düşünür. Raif Efendi diğer erkeklere kıyasla eril yapılı özellikler göstermekten çekinir hatta toplumca dışı yapılı hareketler çerçevesinde hareket eder. Bu durum Maria Puder gibi bir feministin hoşuna gider ve Raif Efendi’ye kendini daha yakın hisseder. Tam tersi Raif Efendi içinde söylenebilir. Raif Efendi hayatında onu çekingenglikten, utangaçlıktan ve yalnızlıktan kurtarabilecek birisini aramaktadır ve aradığını Maria Puder’de bulur. Maria’nın pasif olmayışı ve daha toplumca eril yapılı hareketler sergilemesinden ötürü onu kurtarıcısı olarak görür ve ona bağlanır.

Kadın karakteri de tıpkı Raif Efendi gibi çok pasif bir karakterdir. Kitabın hiçbir yerinde adının geçmiyor olması bu pasifliğe bir örnektir. Sanki kendisine ait bir hayatı, aklı ve iradesi yo da bir başkasının hayatındaki önemsiz bir parçaymış gibi yaşamaktadır. Kitabın neredeyse tamamı kızın ağzından anlatılmış olsa da kitabın başlığında bile kadından bilinmeyen bir kadın diye bahsedilmesi bu karakterin ne kadar pasif olduğunu gösterir. “Hemen ertesi akşam yine kaderime boyun eğmiş olarak evinin önünde beklemekteydim, uzun süren kaderim boyunca bana kapalı kalan hayatının önünde hep yaptığım gibi yine bekliyordum.” Bu alıntıdan kadın karakterinin hayatı boyunca beklemekten başka hiçbir şey yapmadığını ve bu durumu değiştirmek için de herhangi bir çabasının bulunmadığını görürüz. Hayatında değer verdiği uğruna yalnız kalıp acılar çektiği adam için bile harekete geçmiyor olması bize kadın karakterinin ne kadar pasif ve etkisiz olduğunu gösterir. Bu pasifliği yüzünden R. lakaplı

yazarla birlikte geçirdiği üç gün içerisinde adamla hiç doğru düzgün sohbet edememiş ona karşı olan tutkulu hislerinden bahsetmemiştir. Kadının pasifliği yüzünden üç gün sonunda, kadın yazarın hayatında hiç iz bırakamamış ve aklından tamamen silinmiştir.

3. Sonuç

Sonuç olarak “Kürk Mantolu Madonna” ve “Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu” eserlerinde bazıları farklı işlenmiş olsa da ortak bir sürü aşka bakış açısını etkileyen faktör vardır. İletişimsizlik, yabancılaşma, yalnızlık ve bireyin varlığını gösterememe faktörleri üzerinden incelenen 2 yapıtta da aşk odak figürlerin merkezindedir.

Kürk Mantolu Madonna’da bu faktörler Raif Efendi ve Maria Puder arasındaki bağı güçlendirmiş, ikisinin de birbiriyle iyi anlaşmasına ve birlikteyken mutlu ve güvende hissetmelerine neden olmuştur. “Artık sana güvenmeyeceğim! Seni yalnız bırakmaktan korkuyorum... Evet, bu akşam hemen hemen hiç uyumadım. Hep seni düşündüm. Benden ayrıldıktan sonra neler yaptığını, hastanenin etrafında nasıl dolaştığını, bütün tafsilatıyla, hatta senin anlatmadığın kısımlarla birlikte gördüm... Bunun için artık seni yalnız bırakamam! Korkuyorum... Yalnız bugün için değil... Artık seni hiç yanımdan ayırmayacağım!..” (Ali, 135) Buradan da gözükebileceği üzere Maria Puder, Raif Efendi’ye oğluymuş gözüyle bakmaktadır. Tıpkı anne oğul gibi birbirlerinden asla ayrılmak istemiyorlardır. İkisinin de ortak bir şekilde mustarip olduğu iletişimsizlik, yabancılaşma ve yalnızlık gibi konularla birbirlerine bağlanmışlardır.

Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu’nda ise kadın karakteri hayatını tamamını R. lakaplı yazara olan aşkı etrafında şekillendirmesine rağmen iletişimsizliği, eylemsizliği ve çektiği yabancılık ve yalnızlık yüzünden yazara olan aşkını hayatı boyunca asla itiraf edememiş ancak kendi canına kıymadan önce yazara bir mektup yazma eyleminde bulunabilmiştir.

Kadın aşkı yüzünden gerçeklikten kopmuş ve hayatı boyunca bir yalanı yaşamıştır. Ancak yazar ile olan çocuğunu kaybedince düş dünyasından çıkıp hayata geri dönmüş ve hayatını bir hiç için harcadığını görünce intihar etmiştir.

4. Kaynakça

Sabahattin Ali, “Kürk Mantolu Madonna”, Yapı Kredi Yayınları, 2016.

Stefan Zweig, “Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu”, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları